

12.3.2019

Kansalliskirjaston johtokunnan kokous

Aika	Tiistai 12.3.2019 klo 13.00 – 16.00.	
Paikka	Kansalliskirjasto, Fabianian neuvotteluhuone, Unioninkatu 36	
Läsnä	Puheenjohtaja Asiantuntijat/Esittelijät	vararehtori Hanna Snellman ylikirjastonhoitaja Cecilia af Forselles apulaiskirjastonjohtaja Liisa Savolainen palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen palvelujohtaja Johanna Lilja tietojärjestelmäasiantuntija Tuula Pääkkönen controller Pirkko Keloharju hallintopäällikkö Anne-Mari Sund palvelukoordinaattori Eeva Lindström
	Sihteeri	

Jäsenet:

opetusneuvos Juha Haataja
tieto- ja julkaisupalveluiden johtaja Hanna Lahtinen
kirjastopalvelujohtaja Jouni Pääkkölä
överbibliotekarie Pia Södergård
Studium Catholicumin johtaja Gabriel Salmela
dekaani Pia Letto-Vanamo
professori Mikko Tolonen
tietojärjestelmäasiantuntija Tarja Mäkinen
opiskelija Tero Poutala
kirjailija Sirpa Kähkönen
kehityspäällikkö Kimmo Koivunen

1 §

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13.00

2 §

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 § mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä. Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3 §

Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 16 § mukaan kokouksessa käsiteltävät asiat on mainittava kokoukutsussa. Hallintoelin voi läsnä olevien jäsenten yksimielisellä päätöksellä ottaa käsiteltäväksi kiireellisen asian, jota ei ole kokoukutsussa mainittu.

Esitys: Hyväksytään esityslista.

Päätös: Hyväksytään esityksen mukaan.

4 §

Kokouksen pöytäkirjan tarkistaminen

Esitys: Valitaan pöytäkirjantarkastajiksi Jouni Pääkkölä ja Tarja Mäkinen.

Päätös: Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Jouni Pääkkölä ja Tarja Mäkinen.

5 §

Johtokunnan kokoonpanon muutokset

(Anne-Mari Sund)

Helsingin yliopiston hallitus on vahvistanut 23.1.2019 jäsenmuutoksia Kansalliskirjaston johtokuntaan yliopistokirjastojen ja erikoiskirjastojen neuvostojen esityksestä. Kansalliskirjaston johtokuntaan nimettiin seuraavat jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet toimikaudeksi 1.1.2019 - 31.3.2022:

Kirjastosektorien edustajat:

Erikoiskirjastojen neuvosto

Varsinainen jäsen: saavutettavuusasiantuntija **Kirsi Yläne**, Celia

Varajäsen: kirjaston johtaja **Gabriel Salmela**, Studium Catholicum

Yliopistokirjastojen neuvosto

Varsinainen jäsen: överbibliotekarie **Pia Södergård**, Åbo Akademi

Varajäsen (ei muutosta): ylikirjastonhoitaja **Kimmo Tuominen**, Helsingin yliopiston kirjasto

Esitys: Todetaan johtokunnan kokoonpanon muutokset.

Päätös: Esityksen mukaan.

6 §

Johtokunnan varapuheenjohtajan valinta

(Anne-Mari Sund)

Yliopiston johtosäännön 10 §:n mukaan johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Johtokunnan varapuheenjohtajana on perinteisesti toiminut kirjastosektorien edustaja. Kirjastosektorien edustajien esityksestä johtokunnan varapuheenjohtajaksi kaudelle 2018-2022 valittiin 27.9.2018 pidetyssä kokouksessa kirjastonjohtaja Minna Niemi-Grundström. Niemi-Grundström ei enää jatka johtokunnan jäsenenä.

Esitys: Kirjastosektorien edustajat esittävät, että johtokunnan varapuheenjohtajaksi kaudelle 2019 – 2022 valitaan Laurean tieto- ja julkaisupalveluiden johtaja Hanna Lahtinen.

Päätös: Esityksen mukaan.

ILMOITUSASIAT

7 §

Ajankohtaisia asioita

- Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitajana 7.1.2019 aloittanut Cecilia af Forselles esittäytyy. [Uutinen valinnasta 27.11.2018.](#)

- Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansallinen strategia ja toimenpideohjelma: Avoimen tieteen kansallinen strategiaryhmä on laatinut luonnoksen Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansalliseksi strategiaksi. Luonnos oli avoimesti kommentoitavana 26.2.2019 asti. Strategiaprosessin seuraava vaihe on toimenpideohjelman laatiminen. (Kristiina Hormia-Poutanen)
- FinELibin lehtipakettineuvottelut: FinELib-konsortio, jonka toimintaa Kansalliskirjastossa koordinoi FinELib-toimisto, neuvottelee kustantajien kanssa aineistosopimuksia. Sopimukset mahdollistavat korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille lukuoikeuden kansainvälisiin tiedelehtiin ja oikeuden julkaista artikkelit avoimena ilman tutkijoille tulevaa lisämaksua. Viime vuoden lopulla (1.10.2018) FinELib solmi luku- ja julkaisu-oikeuden sisältävän sopimuksen Springer Naturen kanssa, vuoden 2019 alusta lukien vastaava sopimus solmittiin Royal Society of Chemistryn kanssa. Alkuvuodesta 2019 neuvottelut Taylor & Francisin lehtipaketista päättyivät tuloksettomina ja pääsy kustantajan uusimpiin lehtiartikkeleihin päättyi. FinELib ei päässyt yksimielisyyteen Taylor & Francisin kanssa siitä, millä hinnalla pääsy julkaisuihin ja avoin julkaisu-oikeus tulisi taata. FinELib on käynyt usean vuoden ajan neuvotteluja avoimesta julkaisemisesta Wiley Blackwell –kustantajan kanssa ja neuvottelut jatkuvat toistaiseksi. Edellinen sopimus päättyi vuoden 2018 lopussa. (Kristiina Hormia-Poutanen)
- FIRI-haut tiedoksi (Johanna Lilja ja Kristiina Hormia-Poutanen)
- Kansallisen KOHA-hankkeen eteneminen (Kristiina Hormia-Poutanen)
- Ensimmäinen vuosijulkaisu on ilmestynyt (Liisa Savolainen)
- Eduskuntavaalikeskustelu 21.3. klo 17.30 - 19.00 (Liisa Savolainen)

Esitys: Merkitään tiedoksi ajankohtaiset asiat.

Päätös: Merkitään tiedoksi kohta 7.

PÄÄTÖSASIAT

8 §

Kansalliskirjaston raportti vuoden 2018 toiminnasta ja taloudesta

(Liisa Savolainen & Pirkko Keloharju LIITE 1 ja 2)

Kansalliskirjaston vuoden 2018 toiminta, keskeisimmät saavutukset ja tilinpäätöstiedot on koottu vuosiraporttiin (liite 1). Lisätietoja taloustilanteesta on koottu liitteeseen 2.

Esitys: Hyväksytään Kansalliskirjaston vuosiraportti 2018.

Päätös: Vahvistetaan esityksen mukaan Kansalliskirjaston vuosiraportti 2018.

9 §

FinELib-konsortion ohjausryhmän kokoonpanon muutosten vahvistaminen 2017 – 2020

(Kristiina Hormia-Poutanen)

Kansalliskirjaston johtokunta on vahvistanut 16.2.2017 FinELib-ohjausryhmän kokoonpanon, puheenjohtajan sekä ohjausryhmän säännöt. Ohjausryhmän kokoonpanoon esitetään seuraavia jäsenmuutoksia kaudelle 2019- 2020:

Vanha kokoonpano:

Jäsen: rehtori Jouni Koski, Laurea-ammattikorkeakoulu

Varajäsen: toiminnanjohtaja Riitta Rissanen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Jäsen: team leader Tuula Hämäläinen, VTT, varapuheenjohtaja

Varajäsen: informaatikko Elina Kähö, Valtioneuvoston tietotuki- ja julkaisuyksikkö, VNK

Jäsen: kirjastonjohtaja Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopisto

Varajäsen: kirjastonjohtaja Ulla Nygrén, Turun yliopisto

Jäsen: överbibliotekarie Pia Södergård, Åbo Akademi
Varajäsen: ylikirjastonhoitaja Kimmo Tuominen, Helsingin yliopisto

Uudet jäsenehdokkaat:

Jäsen: rehtori Jukka Määttä, Humanistinen ammattikorkeakoulu (2019-)
Varajäsen: toiminnanjohtaja Petri Lempinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2018-)

Jäsen: team leader Tuula Hämäläinen, VTT, varapuheenjohtaja
Varajäsen: tietoasiantuntija Leena Palmén, Valtioneuvoston tietotuki- ja julkaisuyksikkö, VNK (2019-)

Jäsen: ylikirjastonhoitaja Kimmo Tuominen, Helsingin yliopisto (2019-)
Varajäsen: kirjastonjohtaja Ulla Nygrén, Turun yliopisto

Jäsen: överbibliotekarie Pia Södergård, Åbo Akademi
Varajäsen: kirjastonjohtaja Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopisto (2019-)

Esitys: Vahvistetaan jäsenmuutokset FinELib-konsortion ohjausryhmään kaudelle 2019-2020.

Päätös: Esityksen mukaan.

KESKUSTELUASIAT

10 §

Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston strategioiden valmistelu vuosille 2021–2030

(Cecilia af Forselles, tausta-aineisto: Kansalliskirjastostrategia 2016 - 2020, LIITE 3)

Yliopiston strategian valmistelu kaudelle 2021 - 2030 on käynnistynyt tammikuussa 2019. Yliopiston strategia mahdollistaa yliopistolle sekä muutosten toteuttamisen että menestymisen tulevaisuuden murroksissa. Kevään aikana tehtävässä ympäristöanalyysissä muodostetaan käsitys yliopiston strategian kannalta keskeisistä kysymyksistä, kehityskuluista ja tekijöistä, jotka tulevat vaikuttamaan yliopiston toimintaan pitkällä tähtäimellä.

Syksyn aikana muotoillaan ympäristöanalyysin perusteella tehtävät strategiset valinnat. Yliopistoyhteisö vaikuttaa strategiatyöskentelyyn molemmissa vaiheissa.

Kansalliskirjaston strategia päivitetään samassa yhteydessä vuosille 2021 - 2030.

Esitys: Esitellään Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston strategiaprosessien aikataulut ja päävaiheet. Keskustellaan Kansalliskirjaston strategiaan vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista ja haasteista sekä strategian kannalta keskeisistä kysymyksistä. Työstetään Kansalliskirjaston toimintaympäristöanalyysiä osana strategiaprosessia (**ryhmätyöskentely**).

Päätös: Ryhmätyöskentelyyn sekä strategiakeskusteluun varattiin 60 minuuttia. Esityksessä ja sitä seuranneessa keskustelussa tuli esille, että opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) sekä Helsingin yliopiston strategisia linjavetoja huomioidaan Kansalliskirjaston strategiassa.

Johtokunta tulee käsittelemään keväällä tehtävän toimintaympäristöanalyysin yhteenvedon, toivottavasti toukokuun kokouksessa, sillä kaksivaiheinen analyysi tulee ohjaamaan strategiasuunnittelun seuraavaa vaihetta. Strategian tulee olla valmiina vuoden 2019 lopussa. Strategialuonnos lähetetään kommentoitavaksi johtokunnalle, sidosryhmille ja kansalliskirjaston palveluorganisaatioille. Esille nostettiin myös kysymys siitä, miten tutkijoiden erityistarpeet voidaan tuoda esille osana strategiasuunnittelua. Strategiaprosessista keskusteltaessa tuotiin esille myös kysymys voimassaolevan strategian toteutumisen arvioinnista.

Johtokunta jaettiin kolmeen ryhmään ryhmätyöskentelyä varten, jonka tarkoituksena oli antaa pienryhmille mahdollisuus pohtia Kansalliskirjaston toimintaan vaikuttavia tekijöitä ensi strategiakautta silmällä pitäen. Ryhmätyön tulokset ovat erillisenä liitteenä (pöytäkirjan liite 1)

11 §

Palvelustrategioiden päivittäminen

(Kristiina Hormia-Poutanen, tausta-aineisto LIITE 4 ja 5)

Kansalliskirjastolla on palvelustrategiat FinELib- ja Finna-palveluihin liittyen. Tämä strategiat ovat linjassa Kansalliskirjastostrategian kanssa, mutta tarkentavat palveluiden päämääriä näiden palvelujen osalta. FinELib ja Finna ovat tutkimusinfrastruktuurien tiekartalla 2014-2020. Tiekartta päivitetään vuonna 2020 ja palvelustrategiat auttavat seuraavaa tiekarttaa koskevien esitysten valmistelussa.

Palvelustrategiat päivitetään vuoden 2019 aikana. Molemmilla palveluilla on laaja asiakaskunta ja prosessin kuluessa kuullaan asiakkaita.

Esitys: Keskustellaan palvelustrategioiden päivittämisestä.

Päätös: Esityksessä kävi ilmi, että Kansalliskirjaston päästrategia ja palvelustrategiat linkittyvät luonnollisesti ja toimintasuunnitelmat palvelustrategioiden päivittämistä varten ovat jo olemassa. Termien osalta esitettiin toivomus, ettei strategia sanaa käytettäisi muusta, kun KK:n strategiasta.

12 §

Kansalliskirjaston tilastrategian päivittäminen

(Liisa Savolainen, LIITTEET 6 ja 7)

Johtokunta on 23.1.2014 hyväksynyt Kansalliskirjaston tilastrategian vuosille 2014 – 2030 (liite 6). Tilastrategia tulee päivittää kirjaston strategiatyöskentelyn yhteydessä vastaamaan nykyistä tilannetta ja samalla linjauksia vuosille 2021 – 30 tulee tarkentaa.

Syksyllä 2018 (9.11.2018) johtokunta hyväksyi kirjaston riskianalyysin, jossa yhdeksi riskiksi oli tunnistettu kokoelmatilaratkaisujen viivästyminen eli ns. Varastokirjasto-ratkaisun lykkääntyminen määrittämättömään tulevaisuuteen. Kirjasto on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin kokoelmatilojen riittävyyden suhteen. Tehdyillä ratkaisuilla pystytään järjestämään riittävät kokoelmatilat vuoteen 2025. Uusia ratkaisuja kokoelmatilojen suhteen on tehtävä viimeistään vuonna 2020, jotta uudet tilaratkaisut ovat käytettävissä 2025. Liite 7 esittelee kirjaston kokoelmatilas suunnittelua kevään 2019 osalta. Kevään 2019 tilanne tullaan esittämään myös Opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Esitys: Keskustellaan kirjaston tilastrategian päivittämisestä.

Päätös: Liisa Savolainen kertoi kattavasti kirjaston tilastrategian nykytilanteesta. Esityksestä kävi ilmi, että tilastrategian muutosten onnistumisen kannalta tärkeää ovat pysyvät tilaratkaisut ja huolellinen pitkäjänteinen suunnittelutyö. Esityksessä todettiin myös, että tilastrategian arvioinnin tekeminen on ollut liian optimistista ja digiasiakaspalveluun siirtyminen ei ole toiminut ennakoidulla tavalla. Tämän lisäksi tilastrategian kehitykseen saatu rahoitus Helsingin yliopistolta ei ole vastannut odotuksia.

13 §

Kansalliskirjaston keskeisten palveluiden esittely

(Tuula Pääkkönen LIITE 8)

Johtokunnan kokouksissa esitellään kirjaston keskeisiä palveluita. Kokouksessa 9.11.2018 esiteltiin Finna. Nyt esittelyvuorossa on digitaalisten aineistojen digi.kansalliskirjasto.fi – palvelu.

Esitys: Esitellään Kansalliskirjaston digi.kansalliskirjasto.fi- palvelu johtokunnalle.

Päätös: Tuula Pääkkönen esitteli digi.kansalliskirjasto.fi palvelua johtokunnalle.
Aikaa ei jäänyt keskustelulle kattavan esityksen jälkeen.

MUUT ASIAT

14 §

Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraava kokous on torstaina 23.5.2019 klo 13.00 – 16.00 Fabianian kokoushuoneessa.

15 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 15.52.

Hanna Snellman
Puheenjohtaja

Eeva Lindström
Sihteeri

Pöytäkirjantarkastajat

Jouni Pääkkölä

Tarja Mäkinen